

Številka: 003-01-1/2024/11 EPA 1394-IX
Ljubljana, 11. 4. 2024

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16 in 92/21), sprejel naslednje

Mnenje

k Predlogu zakona o dopolnitvi Zakona o lokalni samoupravi (ZLS-T) – skrajšani postopek

Državni svet je obravnaval Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o lokalni samoupravi (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila skupina poslank in poslancev Državnega zbora s prvopodpisano poslanko Jelko Godec (v nadaljevanju: predlagatelj zakona).

Državni svet **podpira** predlog zakona.

S predlogom zakona se v skladu z načeli Evropske listine lokalne samouprave in Ustave Republike Slovenije predlaga aktivnejša vloga občinskega sveta na področju nastanitev nezakonitih migrantov ali vzpostavitve azilnega doma oz. njegove izpostave na območju občine. Predlaga se, da bi morala Vlada pred odločanjem o nastanitvi nezakonitih migrantov ali vzpostavitvi azilnega doma oz. njegove izpostave na območju občine pridobiti soglasje občinskega sveta. Po mnenju predlagatelja zakona bi občinam s tem zagotovili, da dejansko sodelujejo pri upravljanju javnih zadev, ki imajo lahko številne varnostne, socialne in druge posledice za lokalno okolje, in obenem omejili samovoljno ravnanje Vlade.

Kot ugotavlja Državni svet, je predlagatelj zakona pripravil predlog zakona na podlagi odziva občinskih oblasti ter občank in občanov prizadetih občin zaradi odločitve Vlade z dne 29. 2. 2024, da se na območju občin Brežice in Središče ob Dravi (na območju bivših mejnih prehodov Obrežje in Središče ob Dravi in v objektih v državni lasti) vzpostavi nove kapacitete za nezakonite migrante oz. organizirata izpostavi azilnega doma za nastanitve vlagateljev namere in prosilcev za mednarodno zaščito v skladu z Zakonom o mednarodni zaščiti.

Kot poudarja predlagatelj zakona, je nesprejemljivo, da Vlada o svoji nameri sploh ni obvestila občinskih oblasti ter občank in občanov, kaj šele, da bi predhodno dobila njihovo soglasje, čeprav takšna odločitev prinaša visoko varnostno tveganje za lokalno okolje. Ob tem predlagatelj zakona opozarja, da je aktualna Vlada postavila prizadete občine pred izvršeno dejstvo, medtem ko je imela leta 2015 in 2016 takratna Vlada v okviru reševanja migrantske krize drugačen pristop in v dialogu z občinskimi oblastmi iskala konsenz.

Kot ugotavlja Državni svet, so občinski sveti občin Ormož, Središče ob Dravi ter Sveti Tomaž na skupni izredni seji 13. marca 2024 izrazili odločno nasprotovanje odločitvi Vlade z dne 29. 2. 2024 ter jo tudi pozvali, da jo prekliče, saj ignorira varnostna, socialna in gospodarska tveganja. Hkrati so občinski sveti navedenih občin pozvali Državni zbor, da s spremembo zakonodaje s področja lokalne samouprave omogoči, da mora Vlada v tovrstnih primerih predhodno obvezno pridobiti soglasje občine, ki jo neposredno zadeva vladna odločitev v zvezi z nezakoniti migracijami. Po oceni predlagatelja zakona je upor lokalne ravni tako z vidika Evropske listine lokalne samouprave kot z vidika Ustave Republike Slovenije legitimen. Lokalna samouprava bi namreč morala imeti možnost, da se izreče o odločitvi države, ki neposredno vpliva na lokalno prebivalstvo ter bistveno posega v njihovo kakovost življenja in varnost bivanja.

Predlagatelj zakona dodatno opozarja na odločitev Vlade o umiku vojske z državne meje ter odmiku policije z mejne črte, s čimer se je zmanjšala možnost zavračanja nezakonitih migrantov na sami državni meji. V zvezi s tem je predlagatelj zakona mnenja, da Vlada skuša posledice svojega nezakonitega ravnanja oz. breme nezakonitih migrantov prevaliti na obmejne občine, ki pa sploh nimajo možnosti učinkovite zaščite. Po mnenju predlagatelja zakona je Vlada objektivno in subjektivno odgovorna za nastalo situacijo, povezano z naraščanjem kriminalnih dejanj na območjih, kjer so vzpostavljeni centri za nastanitev nezakonitih migrantov. Ob navedenem predlagatelj zakona ocenjuje, da Slovenija ne potrebuje dodatnih nastanitvenih kapacitet za nezakonite migrante, ampak dosledno zaščito svojih državnih meja v skladu z veljavno zakonodajo o nadzoru državne meje. To potrjuje tudi odločitev Evropskega sodišča za človekove pravice izpred štirih let, ko je presodilo, da je v skladu z evropskim pravnim redom dopustno zavrniti nezakonite migrante v primeru njihovega skupinskega vdora na ozemlje neke države na sami meji brez individualne obravnave.

Po mnenju predlagatelja zakona je dopolnitev Zakona o lokalni samoupravi nujna, saj bi s tem zagotovili zaščito lokalne samouprave pred samovoljo izvršilne veje oblasti na način, da je ta v primeru nastanitev nezakonitih migrantov ali vzpostavitve azilnega doma oz. njegove izpostave v določeni občini primorana predhodno poiskati njeno soglasje, kar bi sicer moralo biti samoumevno. Predlagatelj zakona pozitivno ocenjuje mnenji Združenja občin Slovenije in Skupnosti občin Slovenije, ki poudarjata potrebo po iskanju konsenza pri odločanju o zadevah, ki vplivajo na kakovost življenja občank in občanov in njihovo varnost.

Državni svet ugotavlja, da Vlada v svojem negativnem mnenju, ki je bilo ustno predstavljeno na pristojni Komisiji Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, poudarja, da je treba pri opredeljevanju do predloga zakona izhajati iz razmerja med pristojnostmi organov lokalne samouprave in obveznostmi državnih organov. S predlagano podelitvijo pristojnosti občinskemu svetu, da poda soglasje pred odločitvijo Vlade na področju nastanitev nezakonitih migrantov, bi organ lokalne samouprave posegel v pristojnost in dolžnost države, da vzpostavi ustrezne nastanitvene kapacitete za migrante. To pa po njenem mnenju pomeni nedovoljeno poseganje organov lokalne samouprave v obveznosti države. Če je urejanje določene zadeve v izključni pristojnost države, zakonsko ni dopustno posegati v izključno pristojnost države na način, da bi slednja predhodno potrebovala soglasje organa lokalne samouprave. To bi namreč pomenilo, da država svojih obveznosti brez pridobitve soglasja občinske ravni ne bi mogla izvrševati.

Državni svet tudi ugotavlja, da na Ministrstvu za javno upravo poudarjajo, da tudi Ustava Republike Slovenije, ki operacionalizira Evropsko listino lokalne samouprave, ne dopušča poseganja lokalne samouprave in njenih organov v pristojnosti države. Medtem ko Evropska listina lokalne samouprave predvideva sodelovanje organov lokalne samouprave pri urejanju zadev na državni ravni, istočasno določa tudi primere, ko se zaradi nujnih razmer tovrstno posvetovanje z lokalnimi skupnostmi omeji oz. opusti.

Državni svet poudarja, da 9. člen Ustave Republike Slovenije in Evropska listina lokalne samouprave zagotavljata varstvo lokalne samouprave in njeno avtonomijo pri urejanju zadev lokalnega pomena.

Umeščanje nastanitvenih kapacitet za nezakonite migrante v lokalno okolje brez posvetovanja z občinskimi organi pomeni poseganje v funkcionalni in organizacijski element lokalne samouprave in s tem kršitev ustavne pravice do lokalne samouprave, ki prebivalcem zagotavlja, da sami odločajo in urejajo zadeve v svojem domačem okolju, ki jih neposredno zadevajo in vplivajo na njihovo življenje.

Državni svet opozarja, da nastanitev več sto prosilcev za azil in nezakonitih migrantov na območju občine z manjšim številom prebivalcev (npr. Občina Središče ob Dravi z 2000 prebivalci) predstavlja z varnostnega vidika veliko spremembo in pomembno vpliva na kakovost življenja občank in občanov.

Državni svet se pridružuje stališču Združenja občin Slovenije in Skupnosti občin Slovenije, da mora vsakokratna Vlada pri urejanju vprašanj migrantov in njihove nastanitve na območju Slovenije nujno vzpostaviti tesen dialog z lokalno samoupravo in njene organe vključevati v procese odločanja, ki imajo vpliv na potek življenja občank in občanov. Naloga države je, da spoštuje potrebe in zahteve lokalnega prebivalstva ter ne posega v funkcioniranje lokalne skupnosti, če predhodno z njo ne doseže konsenza.

Četudi ni moč v celoti sprejeti vseh argumentov predlagatelja zakona, pa je z vidika enakopravnega partnerstva lokalne samouprave in vsakokratne politične oblasti nesprejemljivo, da ta sprejema odločitve o pomembnih družbenih vprašanjih, ki neposredno zadevajo lokalno prebivalstvo, brez dialoga in iskanja konsenza v lokalnem okolju. Pri sprejemanju strateških odločitev bi se vsakokratna politična oblast morala v večji meri zavedati, da je lokalna samouprava temelj življenja in razvoja države v smislu reševanja vsakodnevnih izzivov njenih prebivalcev in prebivalcev, predvsem pa nespornega dejstva, da se v konsenzu najdejo tudi boljše in ustreznejše rešitve.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Dušan Strnad.

* * *

Predlog mnenja Državnega sveta je pripravljen na podlagi Poročila Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj.